

Toiminnallinen ja vuorovaikutteiden tulkkaus

Riitta Lahtinen, Tuntosarvi 11/2002

Toiminnallinen ja vuorovaikutteinen tulkkaus ovat uusia käsitteitä. Ne kuvaavat tulkkauksen monipuolista tapahtumista, sen prosessia. Käsitteet ovat tärkeitä. Niiden avulla voimme kuvata tarkemmin muun muassa tulkin työn eri osa-alueita.

Kuurosokeille tulkkaus koostuu kolmesta osa-alueesta. Ne ovat 1. kielestä kielelle tulkkausta, 2. ympäristön kuvailu ja 3. opastaminen. Toiminnalliseen tulkkaukseen liittyvät kaikki nämä kolme osa-aluetta. Vuorovaikutteinen tulkkaus taas tarkoittaa tulkin ja kuurosokean välistä keskustelua.

Esimerkki: tulkkaus museossa näyttelytilanteessa. Museon opas kertoo ensin näyttelystä ja sen esineistä. Silloin tulkki tulkkaa kielestä toiselle tai selventää puhetta. Alkukerronnan jälkeen lähdetään tutustumaan itse teoksiin tai esineisiin. Siirtyminen kohteesta toiseen tapahtuu opastuksessa.

Jokainen osallistuja tutustuu esineisiin omalla tavallaan. Tulkin työssä tähän liittyy usein suuntien ilmaiseminen kuurosokealle, käden ohjaaminen, ympäristöön orientoituminen ja sopeutuminen suhteessa esineisiin jne. Tulkki kuvailee osallistujalle taulua tai esinettä ja antaa siitä tietoa eli hän kielellistää näkö tietoa. Jos osallistuja voi tutkia esinettä koskettamalla, tulkin käsi toimii ohjaavana kätenä. Näin osallistuja tutustuu esineeseen kuvailutulkkauksen lisäksi myös omakohtaisen kokemisen kautta.

Eri tilanteissa kuurosokea voi esittää häntä kiinnostavia kysymyksiä. Ne voivat liittyä suoraan näkemällä saatavaan tietoon. Hän voi kysyä esimerkiksi esineen värejä tai mitä kuva esittää. Tulkki vastaa ja välittää oman näkö tietonsa asiakkaalleen. Tulkki ja kuurosokea voivat myös käydä keskustelua esineistä tai kuvasta lähtökohtana kuurosokean kiinnostus asiaan. Tällöin on kyse vuorovaikutteisesta tulkkauksesta.

Joskus kuurosokea voi tehdä myös ympäristön toimintaan tai sosiaaliseen tilanteeseen liittyviä kysymyksiä. Hän voi kysyä, ketä muita ihmisiä on huoneessa, mitä muut tekevät, ja minkä esineen luona he ovat. Hän voi kysyä näyttelytilaan liittyvää, esim. näyttelyesineiden määrää tai kokoja. Näihin tulkki voi vastata oman näköhavaintonsa perusteella.

On kuitenkin kysymyksiä, joihin tulkki ei voi tai ei pysty vastaamaan. Jos kuurosokea kysyy näyttelyesineen tekemiseen liittyvää, esim. historiaa,

taustaa, tekijää tai tekoaikaa, kysymykset tehdään näyttelyä esittelevälle oppaalle. Opas antaa vastauksen, jonka tulkki kääntää kuurosokealle.